

FIȘA DISCIPLINEI
anul universitar 2022 – 2023

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	de Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie (Ortodoxă)
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii	Didactică

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Muzică bisericească și ritual IV			2.2. Cod disciplină	OLR5554		
2.3. Titularul activității de curs	Arhid. Lect. univ. dr. Daniel Mocanu						
2.4. Titularul activității de seminar	Arhid. Lect. univ. dr. Daniel Mocanu						
2.5. Anul de studiu	II	2.6. Semestrul	II	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.8. Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat

3.1. Număr ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	0	3.3. seminar/laborator	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	14	din care: 3.5. curs	0	3.6. seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp de studiu individual					ore
• Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					6
• Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					5
• Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					6
• Tutoriat					2
• Examinări					2
• Alte activități (exersări practice)					1
Total ore activități individuale					22

3.7 Total ore studiu individual	22
3.8 Total ore din planul de învățământ	28
3.9 Total ore pe semestru	50
3.10 Numărul de credite	3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<i>Ecran de proiecție, videoproiector, laptop, flipchart, sistem audio, pianină.</i>
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	<i>Sală dotată cu tablă, ecran de proiecție, videoproiector, laptop, sistem audio, pianină.</i>

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>C.1. Utilizarea adecvată a elementelor de limbaj muzical, în concordanță cu tehnica vocală bisericească.</p> <p>C.1.1. Identificarea elementelor caracteristice culturii și teoriei muzicii bizantine. C.1.2. Educarea deprinderilor de auz și ritm muzical. C.1.3. Formarea deprinderilor de scriere și citire muzicală. C.1.4. Recunoașterea auditivă a elementelor de limbaj și reprezentarea lor grafică. C.1.5. Analizarea elementelor de limbaj și de tehnică vocală, pe baza partiturii, pentru glasurile diatonice, cromatice și enarmonice.</p> <p>C.2. Aplicarea tehnicilor specifice muzicii vocale în general, la muzica vocală bisericească, în context liturgic.</p> <p>C.2.1. Exersarea pieselor muzicale, citind partitura. C.2.2. Analizarea elementelor de limbaj și de tehnică vocală, pe baza partiturii, pentru glasurile bisericești. C.2.3. Intonarea melodiei, asociind corect neuma cu sunetul. C.2.4. Redarea corectă a textului muzical. C.2.5. Exersarea interpretării cântărilor bisericești, la unison.</p>
Competențe transversale	<p>CT. 1. Crearea structurii de asumare și realizare a strategiilor de muncă eficientă și responsabilă, în vederea creării unei deprinderi muzicale bisericești.</p> <p>CT.2. Cooperarea eficientă în echipe de lucru profesionale, interdisciplinare, specifice desfășurării proiectelor și programelor.</p> <p>CT.3. Utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare pe tot parcursul vieții, în vederea formării și dezvoltării profesionale continue.</p>

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	La finalul cursului studenții vor cunoaște elementele de limbaj muzical bisericesc, aplicate în context liturgic.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> - Cunoștințele dobândite vor permite înțelegerea altor cursuri, din domeniile liturgică, catehetică. - Compararea unor elemente de limbaj muzical recunoscute în cântecele interpretate și în audiții. - Redarea vocală a unor cântece și teme accesibile, pe baza audiției și a descifrării creației muzicale bisericești. - Corelarea în interpretare a expresivității elementelor de limbaj muzical cu ethosul stilului bisericesc. - Utilizarea sunetului muzical, valorizat în combinații ritmice și melodice proprii muzicii bisericești, în varianta aplicată. - Interpretarea individuală și colectivă (vocală), respectând problematica impusă de cântarea bisericească a repertoriului accesibil propus.

- Cunoașterea și diferențierea elementelor specifice diferitelor tipuri de stiluri muzicale bisericești: irmologic, stihiraric și papadic.

8. Conținuturi

8.1. Curs	Metode de predare	Nr ore
Recapitularea unor aspecte legate de cântările celor opt glasuri la Utrenie.	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
Muzica bisericească din Transilvania în timpul Mitropolitului Andrei Șaguna	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
Muzica bisericească corală din Transilvania	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
Cântări calofonice la Liturgia Sfântului Ioan Gură de Aur	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
Alte răspunsuri mari la Liturgia Sfântului Ioan Gură de Aur	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
Chinonice speciale la sărbătorile împărătești: Bobotează, Întâmpinarea Domnului	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
Chinonice speciale sărbătorile împărătești: Buna Vestire și Săptămâna Patimilor	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
Heruvice speciale	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
Axioane la Praznicele Împărătești I (în variantă psaltică și transilvăneană)	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
Axioane la Praznicele Împărătești II (în variantă psaltică și transilvăneană)	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
Axioane la Praznicele Împărătești III (în variantă psaltică și transilvăneană)	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
Rânduieli tipiconale și cântări specifice din Săptămâna Patimilor	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
Rânduieli tipiconale și cântări specific la Slujba Învierii	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
Cântări la sărbătorile Înălțării Domnului și ale Rusaliilor	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră
8.2. Seminar	Metode de predare	Nr ore
Exerciții aplicative de mânuire a Triodului și Penticostarului	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimate.	1 oră

Aspecte generale legate de oralitatea cântării bisericești	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
Audiții muzicale din creația compozitorilor: Gheorghe Dima, Timotei Popovici	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
Priceasna și locul ei în cultul Bisericii Ortodoxe	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
Aprofundarea cântărilor învățate la cursul anterior	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
Aprofundarea cântărilor învățate la cursul anterior	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
Aprofundarea cântărilor învățate la cursul anterior	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
Aprofundarea cântărilor învățate la cursul anterior	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
Aprofundarea cântărilor învățate la cursul anterior	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
Aprofundarea cântărilor învățate la cursul anterior	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
Aprofundarea cântărilor învățate la cursul anterior	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
Exerciții aplicative la cântările din Săptămâna Patimilor	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
Exerciții aplicative la cântările Învierii Domnului	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră
Cântări aplicative la sărbătorile Înălțării Domnului și ale Rusaliilor	Prelegere, Videoproiector, Sistem audio, Pianină, Materiale didactice imprimare.	1 oră

9. Bibliografie generală

- Cântările Pentecostarului*, după marii protopsalți români: Anton Pann, Dimitrie Suceveanu, Ion Popescu-Pasărea ș.a, uniformizate, prelucrate și transcrise pe ambele notații muzicale de conf. univ. Nicolae Lungu, pr. prof. dr. Ene Braniște și asist. univ. Chiril Popescu, între anii 1966-1980, ediție revizuită, diortosită, corectată și completată de pr. prof. dr. Nicu Moldoveanu, pr. lect. dr. Victor Frangulea, diacon asistent drd. Nicolae Giolu, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian”, a Universității din București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004.
- Cunțanu, Dimitrie, *Cântările bisericești după melodiile celor opt glasuri ale Sfintei Biserici Ortodoxe Române*, culese și aranjate de Dimitrie Cunțanu, fost profesor la Seminarul Andreian din Sibiu, Ediția a III-a din autorizația bisericii îngrijită de Timotei Popovici, preot, profesor de muzică la Școala normală Andreiu Șaguna și dir[ijorul] Corului Mitropoliei, Institutul de Arte grafice Krafft & Drotleff S. A., Sibiu, 1932.
- Dicționar de termeni muzicali*, (volum Colectiv), Editura Științifică și enciclopedică, București, 1984.
- Dimitrie Suceveanu, *Idiomelarul* - Tomul I (Septembrie - Decembrie). Editor: Ierodiacon Ioan Lacoschitiotul, Schitul Lacu, București, 2012
- Dimitrie Suceveanu, *Idiomelarul* - Tomul II (Ianuarie - August). Editor: Ierodiacon Ioan Lacoschitiotul, Schitul Lacu, București, 2012
- Grăjdian, Vasile, *Teologia cântării liturgice în Biserica Ortodoxă – Aspecte de identitate a cântării liturgice*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2000.
- Lungu, Nicolae, Preot Prof. Gr. Costea, Profesor I. Croitoru, *Gramatica muzicii bisericești „psaltice”*, studiu comparativ cu notația liniară, București, 1997.
- Lungu, Nicolae, *Manual de muzică liniară*. Corectat, completat și îngrijit de Pr. Prof. Nicu Moldoveanu, Pr. Prof. Constantin Drăgușin și Pr. Lect. Victor Frangulea, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.
- Moldoveanu, Nicu, *Istoria muzicii bisericești la români*, Editura Basilica, București, 2010.
- Moldoveanu, Nicu, *Noul Idiomelar pe ambele notații*, EIBMBOR, București, 2001.
- Petrașcu, Vasile, *Catavasier*, cuprinzând odele sau pesnele canoanelor (catavasiilor) mai însemnate din duminici și sărbători peste întregul an bisericesc, aplicate și fixate pe notație liniară de Dr. Vasile Petrașcu, profesor la Academia Teologică din Cluj, 1933; *Catavasier*, cuprinzând Catavasiile cele mai însemnate ale cultului ortodox, aplicate și fixate pe notație liniară de dr. Vasile Petrașcu, fost profesor de Muzică bisericească și ritual la Academia Teologică din Cluj. Ediție revizuită și îngrijită de pr. dr. Vasile Stanciu, Editura Buna-Vestire, Beiuș, 1995. Retipărit în condiții grafice de excepție: *Catavasier*, cuprinzând odele sau pesnele canoanelor (catavasiilor) mai însemnate din duminici și sărbători peste întregul an bisericesc, aplicate și fixate pe notație liniară de Dr. Vasile Petrașcu, ediție îngrijită și revizuită de pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2016.
- Ploeșteanu, Nifon N., *Carte de Muzică Bisericească pe Psaltichie și pe note liniare, pentru trei voci*, București, 1902.
- Popescu-Pasărea, Ion, *Noul Idiomelar*, București, 1933.
- Stanciu, Vasile, *Cântați Domnului tot pământul cântări bisericești, pricesne, colinde, folosite la Sfânta Liturghie și la Paraclisul Maicii Domnului*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2017.
- Stanciu, Vasile, *Cântările Sfintei Liturghii pentru cor mixt*, Editura Arhidiecezana, Cluj-Napoca, 1997.
- Stanciu, Vasile, *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări liturgice*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2016.
- Stanciu, Vasile, *Muzica bisericească ortodoxă din Transilvania*, Ed. Presa Universitară, Cluj-Napoca, 1996.
- Stanciu, Vasile, *Slujbele Sfinților Martiri și Mărturisitori Năsăudeni Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigore din Zagra și Vasile din Telciu*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2008.
- Stanciu, Vasile, *Slujbele Sfinților români din Transilvania și alte cântări religioase*, Cluj-Napoca, 1990.
- Stanciu, Vasile, *Slujbele și Acatistul Sfântului Pahomie de la Gledin*, Episcopul Romanului, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2007.
- The Canterbury Dictionary of Hymnology*, J.R. Watson and Emma Hornby, editors, on-line edition: <https://hymnology.hymnsam.co.uk/>
- The New Grove Dictionary of Music and Musicians*, vol.3, London, Washington D.C., Hong Kong, 1980, art. Byzantine Music Volume, Nashville, 1987.
- Wellesz, Egon, *A history of Byzantine Music and Hymnography*, Oxford at the Clarendon Press, 1998.
- Wilhelm, Christ von and M. Paranikas, *Anthologia graeca carminum christianorum*, Leipzig, 1871.

10 .Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Cursul este o formă teoretico-practică de dobândire a competențelor muzicale menite să corespundă activităților profesionale din sfera sistemului vocațional muzical.

Conținutul unităților de învățare este conceput în urma consultării principalului angajator al absolvenților astfel încât competențele dobândite să corespundă activității profesionale.

În ce privește așteptările reprezentanților comunității epistemice, studenții care parcurg cursul sunt potențiali parteneri de dialog cu studenții din sistemul vocațional muzical.

11. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<i>Evaluare finală</i>	<i>Evaluare frontală/orală pe baza unui subiect extras de student</i>	70%
		-	-
10.5 Seminar/laborator	<i>Verificare pe parcurs</i>	<i>Evaluarea activității muzicale practice în cadrul serviciilor liturgice</i>	10%
	<i>- Activitate la seminar</i>	<i>Evaluarea exercițiilor de interpretare pe parcursul semestrului.</i>	20%
10.6 Standard minim de performanță: Cunoștințe generale despre cântarea bisericească românească. Demonstrarea tehnicii de interpretare a unei piese, cu respectarea principiilor privind articulația și dicția.			

Data completării

21.04.2022

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în catedră

Semnătura director de departament

.....